

FOAIA POPORULUI ROMÂN

Apare în fiecare zi cu cele mai noi știri din țară și străinătate

ZIARUL ZILNIC:

ABONAMENTUL: „Foia Poporului Român“, „Foia Ilustrată“ și „Cucu“ pe un an 18 cor., pe jumăt. de an 10 cor., pe un sfert de an 6 cor. Pe o lună 2.40 C.

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
BUDAPESTA, VII., ILKA-UTCA
NRUL 36. :: TELEFON: 47-82.
MANUSCRISE NU SE INAPOIAZA

ZIARUL POPORAL:

ABONAMENTUL: „Foia Poporului Român“, „Foia Ilustrată“ și „Cucu“ pe un an 7 cor., pe jumăt. de an 3.50 cor. Pentru America pe un an 3 dolari.

Cine va învinge?

II.

(S. S.) Războiul de azi a fost prevăzut de mult. În cursul deceniilor din urmă s'a ridicat tot mai mult la suprafață principiul de naționalitate, care s'a ciocnit cu principiile care călăuziau până aci rostul popoarelor. Pentru acest principiu se dă războiul de azi. Din încordarea uriașă s'a smuls la suprafață antagonismul între cele 3 rațiuni mari: Germani, Slavi, Latini (romani). Și s'a ivit, întrebarea care să domineze cursul zeacului acestuia. Slavii amăgiți de conștiința și mărețului lor preponderant, reclaman pe reșma lor dominația... Nefiind însă chemați la evoluția istorică la aceasta cu provocat războiul cu aceia cari erau în drept să domineze, cu Germanii, pentru că în vreme de azi ei s'au stăpâniți cei mai superiori pe amere spiritului, iar în confirația aceasta, logic era ca Slavii să stea toți pe o parte iar Germanii pe alta. Popoarele latine cari constituie pătura de mijloc era natural să stea deoparte și să lase să se măsoare cultura cu necultura pentru ca să iasă mai curând la biruință legile firești ale evoluției. Iar graseala popoarelor romane a fost că s'au aflat totmai cu aceia cărora evoluția aceasta în vreme de azi nu le poate da drept la realizarea aspirațiilor lor precoce.

Rusia a pornit la luptă din iăcomia ei de dominațiune. Franța a crezut potrivit momentul de răzbuflare. Anglia și-a tagăduit frăția de sînge cu germanii ridicând arma împotriva fratelui său, din invidie pentru strălucitele progrese ale acestuia. Italia și-a călcat cuvîntul de ortăcie în bine și în rău față de monarhia de care era legată câteva zeci de ani. Întîlnindu-se în interesele au dat mîna la o legătură atât de nenaturală s'avi latini și germani.

O luptă purtată cu devize atât de subrede nu poate duce nici cînd la biruință.

Față de acestea Germania ni-se prezintă ca singura care e călăuzită de un ideal, idealul național. Conștiința energiei, spiritul de disciplină, convingerea că poartă războiul pentru adevăr și dreptate a făcut apoi minuni.

Iată deci concluzia logică ce ni-se imbie. În războiul de azi ori cîtă forță și material de tot felul s'ar cheltni biruința finală trebuie să fie a germanismului. E aceasta concluzia naturală și logică pe care o consfințește nu numai considerațiile, ce reiesă, evoluția istorică, dar și însăși evenimentele de azi. E adevărat

că bătrîna Europa se clatină din temelii, geografii vor trage graniți cu totul noi, peste harta continentului, amănuntele se vor alcătui în măsura desfășurării evenimentelor, ca principiu însă rămîne incontestabil faptul că războiul de azi va hărăzi biruința finală germanismului.

Sunt unii cari prevăd în viitorul depărtat o dominație slavă în Europa, apoi una a rasei

latine, alții prevăd apoi un alt război mondial care va pune față în față rasa albă a Europei cu rasa galbină a orientului. Ori cum va fi e incontestabil că biruința nici atunci nu va asculta de mulțimea brațelor, ci de puterea spiritului. Poporul care va fi stăpîn pe energia spiritului, ori cum s'ar alcătui rostul războiului, trebuie să iasă totdeauna biruitor.

Criza de guvern din Grecia

Atena, 5 Noiembrie. — În urma votului de neîncredere, pe care majoritatea Venizeloistă din Camera greacă a dat-o guvernului, este lucru aproape sigur că parlamentul grec va fi dizolvat. Păre-

rea aceasta o exprimă azi toată presa greacă care e contra lui Venizelos.

Prim ministrul Zaimis a apărut azi în audiență la Regele Constantin, prezentându-i demisia.

Noul evenimente politice din România

București, 5 Noiembrie. — Înainte de deschiderea parlamentului român, d. prim ministru Brătianu s'a decis să se puie în legătură cu deputații din majoritate — pentru a cunoaște punctul lor de vedere și a se încredința dacă cercurile parlamentare împărtășesc politica externă urmată de dînsul până acum. În acest scop a convocat la dînsul acasă deocamdată pe deputații din 5 județe: din Botoșani, Brăila, Băcău, Buzeu și Argeș. D. Brătianu a făcut acestor deputați o lungă expunere a politicii sale externe și a declarat că nu va tolera ca România să fie vîrită într'o aventură. —

Mai mulți deputați au luat cuvîntul aprobând politica d-lui Brătianu.

— Oficiul guvernului român «L'Independance Roumaine» într'un articol prim, ocupându-se de regulamentul comisiei centrale oficioase pentru vânzarea și exportarea cerealelor — declară că comisia este insufletită de sentimentul sincer de a relua relațiunile comerciale regulate cu puterile centrale, cari actualmente reprezintă unicul deuseu pentru produsele agricole ale României.

Declarația aceasta în ziarul guvernamental român provoacă senzație în cercurile politice și agrare din România.

Regele Bulgariei vizitează porturile dunărene

Sofia, 5 Nov. — Regele Ferdinand al Bulgariei însoțit de prim ministrul Radoslavov și de ministrul de război Naidovov, a vizitat porturile bulgare Vi-

din, și Lom, cari porturi după 14 luni de închidere a Dunărei, acum se trezesc la o viață nouă.

Pretul unui exemplar 6 fileri.

DIN ROMÂNIA

Din frământările agricultorilor români

Agricultorii din România, cari și-au văzut recolta din anul trecut, compromisă, putrezită, fiindcă n'au putut-o vinde și exporta la vreme — ca să nu pățească și anul acesta același lucru, își dau toate silințele să forțeze guvernul român la o altă politică economică.

În această privință, ziarul »Minerva« care reprezintă și ea interesele agricultorilor din România — face următoarele constatări:

»După un an și jumătate de piedici nenumărate și de târâgăneală specific orientală din partea organelor statului, agricultorii au făcut un gest eroic: s'au hotărât să trateze ei de-a dreptul cu cumpărătorii de cereale. Cine sînt acei cumpărători? Cine pot să fie, când Dardanelele sunt închise? Sunt negustorii din Austria și Germania. Ei au cumpărat și cu învoirea statului, dar cumpărând astfel plăteau enorm de mult și plata nu ajungea nici pe jumătate în mâinile agricultorilor producători și vânzători. Partea cea mai mare n'o lua statul, ci intermediarii cari obțineau dela autorități mijloacele de transport.

Plictisiiți de șicanele ce li s'au făcut, de stoarcerea la care i-au supus samsarii, de sărăcia la care i-au adus măsurile luate cu privire la export, agricultorii s'au hotărât să stea ei singuri de vorbă cu cumpărătorii și o comisiune a plecat în acest scop la Viena și Berlin.

Inițiativa aceasta a turburat pe unele cercuri guvernamentale cari au sărit numai de cât cu învinuirea că agricultorii fac interesele străinilor. E o acuzație pe care trebuie s'o judecăm sau drept o inconștiență, sau drept o mărturisire. Dacă e o inconștiență o socotim ca scăpata din gura unor interesați cari văd că li se duce câștigul din mână, dacă agricultorii și cumpărătorii înlătură pe intermediari.

Dacă e o mărturisire atunci trebuie să constatăm că aceia cari acuză pe agricultorii că fac jocul intereselor străinilor, sunt încă de părere că nu trebuie să vindem cerealele noastre austro-germanilor, chiar dacă ele vor putea prin gări. În acest caz avem de-a face cu orbi intelectuali, cari nu pot să vadă nici acum cât de copilărească a fost politica economică urmată anul trecut și cari preferă să vadă țara ruinată economic, de cât să știe că produsele noastre agricole trec munții.

Cine aduce însă asemenea învinuiri trebuie să țină seamă însă de adevărata noastră stare economică.

A fost împedecat exportul prin legi, apoi lăsat liber de formă, dar prohibit prin măsurile impuse la transport. Agricultorii, cari n'au avut trecere la anumite persoane oficiale, n'au putut să exporte cereale drept compensație pentru alte mărfuri. Ei au rămas cu două recolte disponibile, dar fără nici un ban.

A fost înființată și o comisiune pentru fixarea prețurilor, dar ea neputând să facă vânzări și cumpărări, nu e de nici un folos real pentru agricultorii.

Și atunci se pune întrebarea, foarte naturală: ce trebuie să facă acei zeci de mii de producători agricoli, când nu pot să vândă din cauza greutăților puse în calea lor de către autorități și când nu pot obține împrumuturi? Pot ei să mai rămână nepăsători, când le putrezesc produsele agricole prin gări și pe câmp deschis la punctele de frontieră? Pot ei să mai aștepte, când n'au cu ce să plătească noile munci agricole?

Negreșit că nu. Și din cauza situației deperate în care se află, au trimis o delegație la Viena și la Berlin să întrebe pe cumpărători pentru ce nu mai fac tranzacții de cereale cu România și de ce nu mai voesc să obțină va-goane pentru încărcarea cerealelor dela noi?

Vor obține de sigur răspunsul dorit.

— Se face și aici o mare greșală de calcul. În socoteala stocului de oameni al Angiei și al Rusiei se pune în calcul și imensa parte neorganizată și neorganizabilă. De fapt stocul englez și cel rusesc este foarte limitat. El nu poate depăși puțința de organizare și încadrare cu ofițeri și subofițeri. Dovada e deja făcută. De unde la început armatele engleze încadrate cu ofițeri specialiști se luptau admirabil, azi când acești ofițeri s'au împușinat, armatele engleze sunt mai mult decât mediocre.

Putința de organizare a Rusiei e și mai limitată. Se vorbește de zeci de milioane de oștire nouă rusească. De unde să ia Rusia ofițeri și subofițeri pentru această oștire?

Nu mai intelectualitatea poate da ofițeri, dar intelectualitatea o dau numai anumite clase sociale. În Rusia, intelectualitatea o dau numai orașele. Acum când partea cea mai deasă în orașe, Polonia și Kurlanda sunt ocupate de Germani, se vor găsi ofițeri în Siberia sau în Turchestan? Proportia între orașe și sate în Rusia e cu exagerare de 20 la sută pentru orașe. Așa fiind, ce-au putut da orașele ca ofițeri au dat deja pentru armatele ridicate până acum.

Rezistența Franței se explică tocmai prin puțința ei de a recruta ofițeri noi, ca una ce are o intelectualitate dezvoltată în toată țara, iar puterea extraordinară germană se explică prin același fenomen: rezerva unei enorme intelectualități, care a dat Germaniei puțința nu numai de a avea ofițeri îndeajuns pentru ea, ci și de a încadra armata austriacă, cea turcească și chiar cea bulgară.*

Despre noile lupte pe frontul rusesc, comunicatele dela 4 Noiembrie anunță următoarele:

Dușmanul continuă atacurile lui de pe frontul Stripa. Asalturile îndreptate contra pozițiilor noastre dela Vienovezik și Brokanov s'au prăbușit în fața obstacolelor noastre. În fața tranșelor a două batalioane am înmormântat 500 cadavre rusești. În satul Siemikovec, la nord de Bieniova, lupta continuă cu înverșunare. Trupele austro-ungare și germane au câștigat îndărăt aproape întreg satul. Numărul prizonierilor făcuți aici se ridică la 3000. Pe cursul de jos al râului Stir — am respins numeroase atacuri dușmane. La luptele de a'tăeri la vest de Czartorisk — un corp de armată compus din trupe austro-ungare și germane au prins 5 ofițeri ruși și 1117 soldați, plus 11 mitralieze.

Höfer, mareșal loco'.

Comunicatul german anunță:

Armata lui Hindenburg luptă mai departe în fața orașului Dunaburg. În diferite locuri, rușii au repetat atacurile lor. Pretutindeni au fost respinși. Forțe foarte puternice au pornit atacul contra satului Garbunovska; acolo pierderile lor au fost cele mai grele. Satul Mikuliški nu l'au mai putut ține în focul artileriei noastre. El e din nou ocupat de noi. La armata lui Linsingen — rușii au cercat un atac prin surprindere asupra satului Kuchocka-Voia. Detașamentele rusești cari au pătruns în sat au fost îndată iarăși îsgonite. O nouă încercare a dușmanului că prin contra-atac să slăbească succesul nostru la vest de Czartorisk — a reșuat.

La trupele generalului, conte Bolhner, s'au dat lupte și eri la Siemikovec. Numărul prizonierilor făcuți acolo se ridică la 3000. Atacurile rusești la sud de aceea loca'itate, s'au prăbușit.

Șeful Statului major.

LUPTELE DIN APUS.

— Germanii recâștigă tranșee de 800 metri lungime pe frontul francez. — Discuții violente în Camera franceză. —

Comunicatul german dela 4 Noiembrie de pe frontul francez anunță — că la nord de Massiges, trupele germane au luat cu asalt tranșeele franceze pe o în-

MERSUL RĂZBOIULUI

DEMISIA GUVERNULUI GREC

— De ce puterile centrale pot nădăjdui în biruința finală. — De o parte discursuri — de altă parte fapte. — Germanii recâștigă poziții în Franța. — Ofensiva italiană continuă. — Rezistența sârbilor înfrântă. — Situația la Dardanele. —

Capitanul norvegian Worregard publică în ziarul »Ni ave Rotterdam's he Courant« un foarte interesant articol de critică asupra războiului european în fața lui cea mai nouă — și constată că prin începerea luptelor în Balcani — războiul a devenit într'adevăr mondial.

Puterile centrale au acum ca țintă nimicirea dominației engleze în lume. Germanii au adoptat punctul de vedere al lui Napoleon, care a văzut de asemenea că centrul puterii engleze e în Egipt. Dacă puterile centrale vor reuși să ia în stăpânire canalul egiptean, atunci e tăiat nărvul de viață al imperiului britanic. Cât de serioasă e situația pentru Ententa — reiesă și din neînțelegerile iscate în guvernele franceze, engleze, italiene. Sînt indicii că în Ententa se poate ivi o adâncă prăpăție, în vreme ce în statele Ententei se țin discursuri — puterile centrale lucrează.*

Așa privește situația un distins militar norvegian. Că Germania și Austro-Ungaria au motive legitime să nădăjduiască în biruința finală, reiesă și din următoarele interesante constatări făcute în »Moldova« de publicistul român C. L. Negruzzi, fost prefect de Iași, — care luni de zile a străbătut frontul de luptă rusesc și acum e pe frontul de luptă francez:

»Am văzut bine cum stau lucrurile și în apus. Am convingerea absolută, fără părținare, că frontul german nu poate fi rupt.

Ofensiva franceză, din urmă, a fost deplorată. Erau în fața armate de cinci ori mai tari împotriva germanilor, cu o cantitate de mu-

nifiuni exagerat de mare. Nu au putut face nimic, și au suferit pierderi de soldați imense. Asemenea asalturi nu mai pot reveni, doar să sacrifice Franța până la cel de pe urmă om.

La nord, armata engleză nu e destul de deosebită. Nu sunt soldați și nici nu se pot improviza într'un timp seurt în Anglia pentru a prîcepe războiul. Indienii merg la mărul ca vitele și sunt secerăți de mitralieze.

Ori ce calcule, ori ce presupuneri s'ar face: pacea se va face fără ca germanii să evacueze pământurile cucerite, și va fi în favoarea lor. Ști-vom să profităm de aceasta și să îndreptăm greșelile guvernului nostru de până acum?

La răsărit cu rușii, e ca și terminat. De acum germanii vor sta în defensivă, până se va lichida chestiunea Balcanilor.

În aceeași chestiune și fostul ministru de comerț, Dumitru Nenitescu, în guvernul conservator face aprecieri foarte interesante în ziarul »Steagul« cum se va termina războiul:

— Rezultatul final al războiului, — ne-a zis d. Nenitescu — va fi victoria Puterilor Centrale. Situațiunea de astăzi indică în deajuns stîrșitul.

Forța financiară a Germaniei este în raport direct cu încrederea Germanilor în vitalitatea statului lor și cu patriotismul german, ori, aceste două lucruri sînt nelimitate la Germani.

Argumentul cel mai principal al celor ce cred în victoria finală a Ententei este marea diferență între posibilitatea Germanilor și posibilitatea Ententei de a înlocui pierderile în oameni.

tindere de 800 metri. Cea mai mare parte din garnizoana franceză de acolo a căzut, iar 2 ofițeri francezi, printre cari un maior și 25 soldați au fost prinși.

— În ședința de ieri a Camerei franceze, când noul prim ministru francez, Briand și-a ținut discursul lui de program — la declarația lui «Vom duce războiul până la capăt!» a fost întrerupt de un deputat cu întrebarea: «Până la ce capăt? Briand a răspuns: Până la victorie. S'a făcut mare șgomot când deputatul socialist Renaudel a declarat că Ententa luptă numai pentru eliberarea Belgiei și Serbiei, dar trebuie să fie contra anexărilor și cuceririlor.

RĂZBOIUL CU ITALIA

Noui atacuri italiene respinse

Distinsul cronicar militar, majorul Morath vorbind în »Berliner Tageblatt« despre luptele pe frontul italian, constată că șeful armatei italiene Cadorna, a trebuit să întreprindă o ofensivă mare ca aceea întreprinsă la începutul toamnei pe frontul francez de Joffre și French. Dar ca și în Champagne și Artois tot așa și la Isonzo și în Tirol, dușmanii n'au de înregistrat nici succese tactice nici strategice. Puterile Italiei iarăși au sîngerat în zadar în atacuri sterile. În 2 săptămâni dușmanul a pierdut cel puțin 150.000 oameni. Și Italia nu va împiedica prin ofensiva ei acțiunea puterilor centrale în Balcani.

v. Höfer la 4 Noiembrie anunță următoarele fapte pe frontul italian:

Atacurile italiene la capul de pod Gorizia și în sectoarele învecinate continuă încă. Eri au fost îndreptate atacuri violente și contra pozițiilor dela Zagora, Podgora și Monte San Michele. Din nou dușmanul a fost respins pretutindeni. La înălțimile Podgora se mai dau lupte în jurul unor tranșee.

Höfer, mareșal-locot.

RĂFUIALA CU SERBIA

— Sirbii respinși pe toate fronturile. —
— Succesele bulgarilor în drumul spre Niș. — Muntenegru se pregătește să evacueze Scutari. —

Pare că sârbii nu mai sînt în stare să opuiască o rezistență mare, căci armatele lui Kövess, Gallvitz și Bojadjev în înaintarea lor cîștigă teren pretutindeni. Sârbii au părăsit chiar și înălțimile dela Ielica Planina, la sud-vest de Cacak, cari erau foarte prielnice pentru o luptă de apărare. Armata lui Kövess a înaintat până acum la 10 klm. la nord de Kraljevo, localitatea unde nu de mult regele și guvernul Serbiei și-au stabilit reședința. Acum reședința lor »ambulantă« vor trebui iarăși să o schimbe.

Muntenegrenii în raportul lor oficial recunosc că după lupte crâncene — au pierdut înălțimea Troglav, la 12 klm. la sud de Avtovac. Muntenegrenii au proclamat starea de asediu în Scutari, din cauza revoltelor albaneze, în același timp muntenegrenii se pregătesc să părăsească acest port albanez. Regele lo Nichita a cerut și a primit un nou împrumut de 1 și jum. milion franci dela Franța — numai cu condiția aceasta, Nichita s'a hotărît să continue războiul.

Un ziar englez »Central News« recunoaște că până acum trupele engleze și franceze plecate dela Salonic — n'au putut stabili nici un contact cu sârbii.

Iată amănunțele date de rapoartele oficiale dela 4 Noiembrie despre noile lupte de pe frontul sîrbesc:

La răsărit de Trebnje este în curs un atac contra pozițiilor dela granița muntene-greană. La răsărit de Bičica și la sud de Avtovac, în pozițiile cîștigate acolo au respins atacuri dușmane. Pe muntele Bobija s'au încins lupte cu granate de mină. Rezistența sîrbească în regiunea Kragujevac și la lago-dina, a fost înfrîntă. Dușmanul e în retragere. Din armata generalului Kövess trupele austro-ungare au trecut peste Pozega. Legătura între grupul de armată care luptă la răsărit de Visegrad și acel dela Uzice a fost stabilită. La sud-vest de Cacak am alungat pe dușman din înălțimile cari domină valea. Alte coloane austro-ungare au luat înălțimile Slo-lica și Lipnica-Glavica și au respins pe sirbi spre muntele Dobrnja. Trupe germane au pătruns în Jagodina. Forțe bulgare au înaintat până la orașul Boljevac; la sud-vest de Zajecsar. Alte forțe au ocupat muntele Lipnica (la nord-est de Niș). Atacurile bulgare la sud-vest de Pirov cîștigă teren.

Höfer, mareșal-locot.

Comunicatul german anunță:

Cu toată rezistența dirză a dușmanului, trupele noastre au înaintat de ambele părți ale muntelui Koslenik (a nord de Kraljevo). La răsărit am trecut linia generală Zekuta Vuk-Pselica-Jagodina. La răsărit de Morava, dușmanul cedează terenul. Trupele noastre sînt în urmărirea lui. Am prins acolo 650 sârbii. Armata bulgară a generalului Bojadjev a luat localitățile Bajakovije și Boljevac (pe linia Zajecsar-Paracin) și în înaintarea ei dela Svrljig spre Niș — au luat cu asalt Kaliaj (a 10 klm. la nord de Niș).

Șeful Statului Major.

Demisia guvernului grec

În ultima ședință a Camerei grecești discutându-se unele proiecte militare ale guvernului — s'a produs un incident între ministrul de război și majoritatea Camerei compusă din partizanii lui Venizelos. Acesta din urmă a declarat că e cu neputință să sprijine guvernul Zaimis, a cărui politică e în dauna intereselor țării. Toți șefii de partide au luat parte la desbateri. La votul de încredere, guvernul a rămas în minoritate cu 114 contra 147 voturi. În consecință, prim ministrul Zaimis a declarat că s'a produs o criză ministerială, și a închis Camera până la formarea unui nou guvern.

Din Atena se mai anunță că regele Greciei și guvernul sînt ferm decise să nu se aventureze într'un război — nevoind să intre în conflict cu puterile centrale.

Între Grecia și Bulgaria legăturile devint tot mai prietenești, dovadă e chiar faptul că guvernul Greciei s'a îndreptat către Bulgaria pentru aprovizionarea Greciei cu grîne — și Bulgaria va furniza Greciei 1000 vagoane cereale.

TURCIA ȘI DUȘMANII EI

— În Anglia se recunoaște greșeala acțiunii dela Dardanele. — Comunicatul turcesc. —

În Camera comunelor din Londra, demisionatul ministru Carsonn a declarat: și poate închidui cineva socoteli mai

greșite ca cele făcute la acțiunea anglo-franceză dela Dardanele? Prima greșeală a fost aceea de felul cum s'a făcut expediția Hotei, a doua a fost debarcarea de trupe la Gallipoli, care ne-a costat 40.000 oameni — apoi debarcarea la Suvlaba ne-a costat încă 40.000 vieți — și n'am înaintat acolo cu nici un pas. Dela aceste pierderi, guvernul englez nu știa ce să mai facă, să mai continue acțiunea dela Dardanele, sau să retragă trupele dela Galipoli, unde zilnic avem pierderi, fără nici o nădejde într'un rezultat multumitor.»

— Comunicatul turc dela 3 Noiembrie vorbește de un viu foc de artilerie la Ari Burnu.

Cum judecă d-nii dr. Aurel Vlad și dr. Iustin Pop

fuga lui popa Moța și Vasile Osvadă în România.

Ne-am ocupat la vreme în coloanele ziarului nostru despre propunerea făcută de membrii români din congregația comitatului Hunedoara, că popa Ioan Moța și directorul de bancă, Vasile C. Osvadă, fugiți în România, să fie sterși din lista membrilor congregației. Iată în ce mod au înfierat d-nii Dr. Iustin Pop și Dr. Aurel Vlad, vice președintele partidului național român, desertarea dela datorie a celor doi români de mai sus din Ardeal. (După informațiile »Telegrafului Român«.)

D. Dr. Iustin Pop a făcut următoarele declarații:

Ne vedeam ajunși la culmea dorințelor noastre politice, ca anume, fiecare Maghiar din țara aceasta, și fiecare cerc politic s'a convins, că noi, Românii, nu suntem iredențiști, nu suntem răsturnători de stat, ci fii credincioși ai patriei, cari în credința lor închid și nestîrbirea integrității teritoriale a patriei. Și credeam și speram, că după încetarea războiului, nu numai maghiarimea luată în sens etic, ci mai ales cercurile supreme politice, prin o prefăcere salutară sufletească, vor aduce lege în insuficiența lor politică, o lege, care să enunțe, cu convingerea de istorică, celebritate din legea regelui Coloman, că De striges quae non sunt, nulla fiat mentio, — că noi nu suntem strigoii politici iredențiști, prin urmare nimic nu poate sta în calea împlinirii revindicărilor noastre politice.

Contemplările noastre politice întru liniștirea comitatului și determinarea noastră fermă a fost însă conturbată de un incident, când doi dintre membrii români ai reprezentanței noastre municipale, anume: Vasile C. Osvadă, director de bancă în Hunedoara, și Ioan Moța, preot gr. or. în Orăștie, amândoi subscribitori și sprijinitori ai declarației noastre de loialitate, au fugit în România, unde călcându-și credința față de patrie, au intrat în serviciul unei fracțiuni politice dușmane, care plănuește știrbirea integrității teritoriale a patriei noastre, despre ce ne-am cîștigat dovezi, pecăt de revoltătoare, pe atât de neîndoelnice. Dar incidentul acesta nici pe departe nu e chemat să facă în statornicia atitudinii noastre politice nici cea mai mică spărtură.

Pasul fatal al lui V. C. Osvadă nu-l putem califica și judeca altfel, decât numai ca ră-tăcire isvorată din păcătoasă ușurătate, căci doară om treaz nu face ce a făcut el, nu-și părăsește soția bolnavă, legăturile familiare, rudenile, institutul de bani »Agricola« încredințat conducerii lui, angajamentele rentabile cu privire la alimentarea publică a comitatului, precum și celelalte legături întinse economice, pe toate, nu-și lasă viața bine întocmită de aici, pentruca se între la dușman ca clown po-

litic. Presupunem, ba suntem siguri, că a fost jertfa împrejurimei sale păcătoase din România, care a stors și dela el, streinul mânat de curent declarațiuni, față de cari, pocăința ivită la tot casul mai târziu, nu i-a mai putut oferi posibilitatea retragerii.

Tot rătăcirii trebuie se atribuim și pasul următor al membrului congregației comitatense Ioan Moția, care și-a croit aceeaș soarte ca Vasile C. Osvadă și a săvârșit aceeaș crimă mare. Și fugarul acesta e numai jertfa unui mediu criminal din România, care aruncă mreaja cabalistă, dar valoare politică nu are, căci doară numai un rătăcit poate să-și uite atât de ușor de tagma sa preoțească, poate să-și parăsească frunțașă parohie, foaia sa politică, averea și traiul său comod, domnesc, liniștit și sigur, schimbându-le toate acestea cu soțul cel mai disgustător al aventurii politice, cu îngrozitoarea crimă grea a necredinței față de patrie. Românii din comitatul Hunedoara sunt însă mizerabili când judecă pe cei ce-și calcă credința și fidelitatea politică. De aceea declarăm, că cu fapăturile lui Vasile C. Osvadă și Ioan Moția nu numai că nu ne identificăm, ci cu mari sguduiri sufletesti ne-am câștigat cunoștință despre pasul lor fatal, cu care și-au lăsat pentru totdeauna firele legăturii, cu cari erau legați de noi odineoară. Ii condamnăm cu asprime și îi stigmatizăm, declarându-i de nevrednici să mai fie membri ai reprezentanței municipale. Recomandăm propunerea spre primire (Aprobări generale. Voci: Primim!)

Vorbirea domnului dr. Aurel Vlad

Mă rușinez, că doi membri ai congregației comitatense s'au coborât la astfel de fapte. Mă rușinez, că peste tot a fost cu puțință, ca acești doi cetățeni ai comitatului să sevărsescă astfel de fapte. Năzuința principală a Românilor din patrie și principiul lor fundamental politic a fost totdeauna aducerea în armonie a tuturor faptelor lor cu condițiile de existență ale statului ungar și ale dinastiei. Numiții membri ai congregației au devenit necredincioși acestei credințe politice. În contra acestora au păcătuit cei doi membri congregaționali, și astfel nu numai în contra patriei au păcătuit, ci și în contra poporului propriu, în contra neamului lor.

Onorată congregație! Sunt convins, că direcțiile acestea sunt contrare, nu numai sentimentelor întregii româniimi din patrie, ale totalității Românilor, ci sunt contrare și minții sănătoase, ba și onestității politice a învecinatului regat român. Nu de mult am avut ocaziune se convin cu politicieni conducători români și să cunoșc concepția cercurilor conducătoare române, și toți, cu bărbații de stat împreună, n'au avut altă profesie de credință, decât să fim cu alipire neștrămutată față de stat și cu credință față de dinastie. În această atmosferă politică și-a educat fericitul Rege Carol pe cei din jurul său și acest sfat l-a lăsat el româniimei din patrie. Noi am ramas consecvenți pe lângă principiul acesta fundamental, care e condiția fundamentală a fericirii româniimei.

Onorată congregație! Vremile mari, vremile clocotitoare, scot la iveală elementele prețioase, dar aruncă deasupra și gunoii. Să nu ne mirăm deci, că se află și de acestia. Ii condamnăm! Recomand propunerea spre primire. (Aprobări vii. Voci: Primim!)

Harta (mapa) războiului.

La administrația ziarului nostru se află de vânzare următoarele hărți:

Harta mare a Europei, mărimea 140/220 cm. în 5 colori — cor. 2.50
 Aceiași hartă, mărimea 77+100 — cor. 1.50
 Harta războiului turco-rus — cor. 1.50.
 Harta războiului mondial mărimea 56+81 — cor. 1.20

Pentru espedarea franco să se alătura la fie-care comandă 10 fileri.

Guvernul român și refugiații din Ardeal

— Ziarul guvernamental „Viitorul” ia în primire pe V. Drumarul-Moldovanu. — Din trecutul de afaceri al refugiatului Drumarul. — Cum a stors bani dela emigranții ardeleni. —

II.

În realitate însă, cu ocaziunea anchetei instituite, s'a stabilit, după chiar declarațiile d-lui Drumarul că d-sa a dat următoarea întrebuintare acestei sume:

200 de lei a dat șefului poliției portului fie pentru subscripție, după cum afirmă d-sa, fie pentru a îndupleca pe șeful poliției care primind suma, a declarat-o confiscată și a înaintat-o Administrației financiare din Constanța, cu adresa No. 1489 din 16 Oct. 1913, sesizând în acelaș timp și parchetul prin adresa No. 1488 din aceeași dată.

În orice caz, faptul pare destul de straniu și semnificativ ca d. Drumarul să facă subscripții în numele său și pe punga unor emigranți săraci, pentru ușurarea formalităților și cheltuielilor pentru care d-sa pretindea că are să intervină.

345 de lei pretinde că i-ar fi restituit la o parte din emigranți, ceea-ce dovedește grija ce-a avut-o ca în urma deschiderii anchetei să aplice afacerea și să închidă cursul reclamațiilor consemnate în procesul verbal al poliției din 2 Oct. 1913.

355 de lei a declarat că i-a întrebuintat cu cheltuielile făcute la București în vederea intervenției la autorități, pentru a obține libera trecere a emigranților.

Or, cum se poate concepe acest lucru că un funcționar al serviciului maritim avea nevoie să se deplaseze personal la București pe socoteala interesanților când lucrul natural și mai puțin costisitor era să intervină pe cale oficială pentru o soluție care nu putea fi dată de cât pe aceeași cale?..

În fine, pentru suma de lei 620 d. Drumarul nu a putut da nici o explicație de modul ei de întrebuintare, lucru care confirmă pe deplin și seriozitatea întrebuintărilor sumelor precedente. Acestea sunt faptele.

În urma rapoartelor de anchetă, din care reiese în mod clar că d. Moldovanu își luase rolul de agent de emigrare, pentru a înlesni exodul transilvănenilor, nu în interesul național și nici de comun acord cu comitetul transilvănean ci pur și simplu pentru propriile sale interese materiale, direcția serviciului maritim român, cere licențierea sa din serviciu pe motiv că nu mai poate avea încredere în corectitudinea unui funcționar, care fără nici o autorizare și în mod aseuns, și-a întrebuintat activitatea și calitatea sa de sub-agent al S. M. R. într-o afacere dubioasă.

Sfârșitul afacerii se cunoaște. Ministerul lucrărilor publice, având în vedere de sigur, aceeași considerațiuni de ordin intim, din care d. Drumarul și-a făcut astăzi un sentiment patriotic, s'a mulțumit prin decizia No. 639 din 1914 să revoace din slujbă pe d. Vasile E. Moldovanu, și atâta tot.

Iată cine este d. Drumarul, una și aceeași persoană cu fostul sub-agent al S. M. R. d. Vasile E. Moldovanu.

Iată cine este fariseul care prin coloanele »Adevărului« dă lecții de patriotism celor cari acum doi ani, au judecat cu prea multă bunăvoință matrapaslicul unui român transilvănean, care putea compromite și alți nevinovați.

Ceeace este mai odios însă, este faptul că d. Moldovanu își alesese victimele, tocmai printre acei nefericiți refugiați și emigranți din Transilvania în numele cărora are aerul că se ridică astăzi să le ocrotească viața, — cine? — acelaș domn Moldovanu care acum doi ani nu găsisse de cuviință să le ocrotească nici mă-

Știrile zilei

Orice ofițer austro-ungar poate obține titlul de nobil

»Freundenblatt« din Viena anunță: Monarhul a aprobat noua dispoziție cu privire la titlul de nobleță. După această dispoziție, orice ofițer din armata activă austro-ungară, care a luptat cu dușmanul, și a luat parte de fapt la o bătăie, a manifestat totdeauna o ținută bună, exemplară și poate dovedi că a servit 30 de ani în armată — poate obține oricând, fără taxă, la o rugare adresată Monarhului, titlul de nobleță. Acei dintre ofițeri, cari n'au luat parte în bătăie, trebuie să aibă un serviciu de 40 ani, ca să fie ridicați la rangul de nobil.

Moartea artistului dramatic maghiar Eduard Ujhazy

Cel mai popular artist dramatic al Ungariei, maestrul scenei maghiare, Eduard Ujhazy, a încetat azi noapte în vârstă de 71 ani. 45 de ani era dînsul membru în Societatea dramatică dela Teatrul Național din Budapesta, și a uimit publicul prin creațiunile lui geniale în piesele din repertoriul maghiar, ca și cel clasic ca »Schylot« din »Neguțătorul de Venetia«, »Natan înțeleptul«, etc. etc.

Ujhazy era căsătorit pentru a treia oară. Soția lui cea din urmă, e cu 45 de ani mai tinără, o fostă elevă a lui, Margareta Novak.

Take Ionescu,

a declarat unui redactor al ziarului »Adevărul«, care l'a întrebat dacă sint întemeiate svonurile despre o pace apropiată, răspândite cu prilejul schimbărei de guvern în Franța — că de o camdată nu poate fi încă vorbă de pace.

Material de război pentru România distrus de Sirbi

Ziarul »Gloria« din Iași, anunță că ofensiva puterilor centrale în Serbia, întrerupând legătura între Niș și Salonic și România, transportul de material de război, destinat pentru România, a rămas în mijlocul drumului în Serbia. Ca acest material de război să nu ajungă în mâinile bulgarilor — sârbii l'au distrus.

100.000 oi și miei din Bulgaria,

vor fi aduse în Budapesta, cu șlepuri, pe Dunăre de către secția de aprovizionare a consiliului comunal din Budapesta, pentru a contribui la ieftinirea cărnei.

Scufundarea a două șlepuri ungare pe Dunăre

Din Regensburg se anunță: 2 șlepuri ale unei societăți de navigațiune ungară s'a ciocnit de o stîncă pe Dunăre lângă comuna Heining. Ambele șlepuri s'au scufundat. Un șlep era încărcat cu fer brut, celalt cu 40 vagoane broderii.

Editor și redactor responsabil: D. Birăuțu, Foaia Poporului Român Brest Ilkay 36